

פרשנות • מדינות מאסיה לא הצטרפו לגל ההכרה במדינה פלסטינית. ישראל לא תוכל להסתמך עליהן לאורך זמן

מלבד ישראל, באסיה נותרו חמש מדינות שעדיין לא הכירו במדינת פלסטין - יפן, דרום קוריאה, סינגפור, מיאנמר וטייוואן שאינה חברה באו"ם - בגלל השפעת ארה"ב, שיקולים אסטרטגיים ודעת קהל מקומית. בתום המלחמה בעזה זה עשוי להשתנות

קריאת זן שמירה

13

נשיא דרום קוריאה לי ג'ה מיונג נואם בעצרת הכללית של האו"ם בניו יורק, בשבוע שעבר צילום: Richard Drew/אפי

רועם קובנר לעקוב

28 בספטמבר 2025

לאורך החודש האחרון הגיע לשיאו גל נוסף של הכרה במדינה פלסטינית. בשלב זה, 157 מתוך 193 המדינות החברות באו"ם כבר הכירו בה, 20 מהן עשו זאת מאז פרוץ המלחמה ברצועת עזה ו־11 מאז 21 בספטמבר השנה. הגל הנוכחי, שפרשנים רבים כינו "צונאמי", חוצה גבולות של ידידי ישראל וגם כמה יבשות. עם זאת, דווקא באסיה, היבשת הגדולה והמגוונת ביותר, לא חל שינוי ניכר ביחס המדינות לישראל, ואין ולו מדינה אחת נוספת ביבשת שהכירה במדינה הפלסטינית מאז פרוץ המלחמה.

לאמיתו של דבר, אין בכך הפתעה גדולה, שכן מלבד ישראל, באסיה נותרו רק חמש מדינות מתוך 50 שעדיין לא עשו זאת. ארבע מהן חברות באו"ם: יפן, דרום קוריאה, סינגפור ומיאנמר, ואילו החמישית, טייואן, אינה חברה בארגון הבינלאומי. ובכל זאת, מהי עמדת המעצמות האסיאתיות הבולטות? ומדוע לא הצטרפו חמש המדינות הללו לגל ההכרה הנוכחי?

גנג שואנג, סגן נציג סין באו"ם בישיבה של מועצת הביטחון בניו יורק, בשבוע שעבר צילום: Yuki
אי"פ/wwamura

• "אחרי 7 באוקטובר האנטישמיות בסין פשוט התפרצה. זה זעזע אותי" | איילת שני

כל דיון על אסיה כיום מוכרח להיפתח בסין ובהודו, שתי המעצמות החשובות ביבשת, שאוכלוסייתן המשותפת עולה על שליש מהאנושות. שתיהן לא היו שותפות להצהרות הבינלאומיות האחרונות, מן הטעם הפשוט שכבר בנובמבר 1988 הכירו במדינה פלסטינית, לצד 62 מדינות נוספות, ימים אחדים לאחר הכרזת העצמאות של יאסר ערפאת בכינוס של המועצה הלאומית הפלסטינית באלג'יר. כשלוש שנים אחר כך, בינואר 1992, כוננו שתי המדינות האסיאתיות יחסים דיפלומטיים עם ישראל, אך למרות נקודות המוצא הדומות, דרכן בנוגע לישראל, פלסטין והסכסוך כולו נפרדה והלכה בכיוונים שונים זה מזה.

**חרף רטוריקה חריפה נגד ישראל וארה"ב מאז פרוץ
המלחמה בעזה, סין נמנעה ממעורבות דיפלומטית או
צבאית ישירה והסתפקה בצעדים סמליים בלבד**

מבין שתי המעצמות, סין הייתה הראשונה שטיפחה קשרים הדוקים עם ישראל, אך מאז 2018 היחסים ביניהן הולכים ונחלשים בצל היריבות הגוברת של בייג'ין עם ארה"ב ולחצים אמריקאיים על ישראל לבחור צד.

בעת המלחמה בעזה נקטה סין קו זהיר: למרות רטוריקה חריפה נגד ישראל וארה"ב, היא נמנעה ממעורבות דיפלומטית או צבאית ישירה והסתפקה בצעדים סמליים בלבד. היא לא השתתפה במשא ומתן על הפסקת אש, לא סייעה בשחרור החטופה הישראלית ממוצא סיני נועה ארגמני, ואף לא הפעילה את קשריה עם איראן להרגעת המתחים.

התנהלותה הרטורית של סין נבעה בעיקר מהתחרות הגאופוליטית עם וושינגטון, מהרצון להצטייר כקול מוסרי בעולם המוסלמי וכמנהיגת הדרום הגלובלי, ובמידה מסוימת אף מניסיון להסיט ביקורת מערבית על יחסה למיעוט האויגורי בתחומה. עם זאת, בפועל היא גם חשפה את גבולות כוחה ואת סירובה לשאת באחריות ממשית לייצוב המזרח התיכון.

מפגינים פרופלסטינים בהפגנה לגינוי ישראל בעיר צ'נאי שבהודו, החודש. צילום: AFP/R. SATISH BABU

מנגד, הודו נקטה בעשור האחרון מגמה מתמשכת של העמקת קשריה עם ישראל, אם כי בויזמן היא מוסיפה לטפח מארג מורכב וחשוב אף יותר של יחסים עם המזרח התיכון כולו, ובמיוחד עם איראן. אין זה מפתיע, לכן, שתגובתה של ניו דלהי על המלחמה בעזה הלכה בתלם דפוסי העבר: תחילה היא הדגישה את הברית האסטרטגית עם ישראל, ואחר כך אימצה קו ניטרלי יחסית, שכלל גינוי טרור, קריאה להישענות על המשפט הבינלאומי, סיוע הומניטרי ותמיכה בפתרון שתי המדינות. מוקדי התמיכה הפרופלסטיניים המסורתיים בהודו, שחיים בה כ־200 מיליון מוסלמים, שמרו על השפעתם אך במידה מוגבלת.

שינוי גישה סמלי אך מבטיח מצד אינדונזיה כלפי ישראל

התנהלות ניו דלהי ממחישה את מורכבותה של מדיניות ריבוי ההזדהויות של הודו, המשלבת בין שאיפתה להנהיג את הדרום הגלובלי ובין האינטרסים האסטרטגיים שלה בעולם הערבי, תוך נקיטת גישה פרגמטית ומתוחכמת כלפי המזרח התיכון.

מדינה נוספת שהכירה במדינת פלסטין כבר ביום הכרזת העצמאות שלה ב-1988 היא אינדונזיה. מעצמה דרום-מזרח אסיאתית זו, שבה האוכלוסייה המוסלמית הגדולה בעולם, בולטת בעת האחרונה בקו מתון יחסית כלפי ישראל. אף שמעולם לא כוננה עימה יחסים דיפלומטיים, מאחורי הקלעים בין שתי המדינות יש מערכת קשרים מסועפת, גם אם תנודתית.

בנאום שנשא בעצרת הכללית של האו"ם בשבוע שעבר, קרא נשיא אינדונזיה פראבואו סוביאנטו לנשיא ארה"ב דונלד טראמפ שיפעל לסיום המלחמה בעזה, והדגיש את מחויבות ארצו לפתרון שתי המדינות, בשילוב תמיכה בעצמאות פלסטין עם הכרה בצורכי הביטחון של ישראל. נאום מסמן שינוי גישה סמלי אך מבטיח כלפי ישראל, שמקורו במאמץ לחיזוק מעמדה של אינדונזיה ובמידת מה גם מעמדו האישי של פראבואו – שנכנס לתפקידו רק לפני 11 חודשים. במסגרת זו הוא נמנע מהאשמות על "רצח עם" נגד ישראל, וחזר על נכונות ארצו להכיר בישראל לאחר הקמת מדינה פלסטינית. הוא גם התחייב לשגר עד 20 אלף חיילים לכוח שמירת שלום בינלאומי בעזה אם באו"ם יוחלט לעשות זאת.

מבין המדינות שעדיין יושבות על הגדר בסוגיה הפלסטינית, יפן היא הבולטת ביותר. לאורך כל המלחמה התאפיינה תגובתה הרשמית בדבקות בדפוסים קודמים אך בעוצמה רבה יותר. טוקיו נשארה בגוש המערבי אך גם הדגישה עצמאות זהירה: היא ניסתה להפיג מתחים, גינתה את חמאס על טבח 7 באוקטובר והביעה אמפתיה לתושבי עזה, תוך שמירה על איזון בין אינטרסים אזוריים לברית עם ארה"ב. לעומת זאת, התקשורת היפנית נטלה עמדה ברורה נגד ישראל במלחמת עזה, מתחה עליה ביקורת חריפה והאשימה אותה ברצח עם, לצד השוואות לגרמניה הנאצית ולצבא היפני הקיסרי. גם הציבור הרחב ביפן, אף שלא יצא להפגנות המוניות, הפגין תמיכה ברורה בפלסטינים ומוסיף לראות בישראל איום מרכזי על השלום העולמי.

בדומה ליפן, גם דרום קוריאה מנסה לאזן בין תלותה בנפט מהמזרח התיכון ובין תלות מדינית וצבאית בארה"ב, תוך שהיא מושפעת גם מדעת הקהל המקומית

דרום קוריאה אימצה גם כן קו זהיר ומאוזן יחסית בעת המלחמה בעזה. הממשלה בסיאול גינתה את מתקפת חמאס אך נמנעה מתמיכה מלאה בישראל, קראה להגנה על אזרחים בהתאם למשפט הבינלאומי והביעה דאגה עמוקה למצב בעזה. בד בבד, השירותים החשאיים של דרום קוריאה חשפו שימוש של חמאס בנשק צפון קוריאני, עובדה שהוסיפה מורכבות לעמדה הרשמית. סקר דעת קהל מ־2008 בנושא הסכסוך הישראלי-פלסטיני העלה ש־82% מהדרום קוריאנים סברו שמדינתם אינה צריכה לנקוט צד בסכסוך. עם זאת, מאז פרוץ הלחימה, ועל אף מגמת חוסר המעורבות הרשמית, בציבור הדרום קוריאני ניכרת סימפתיה למצוקת הפלסטינים. שלא במפתיע, בסקר שנעשה באביב האחרון הביעו 60% מהנשאלים במדינה עמדות שליליות כלפי ישראל.

בדומה ליפן, גם דרום קוריאה מנסה לאזן בין תלותה בנפט מהמזרח התיכון ובין תלות מדינית וצבאית בארה"ב, והיא מושפעת גם מדעת הקהל המקומית. לעת עתה נדמה כי ההשפעה האמריקאית היא הדומיננטית: הימנעות שתי המדינות מהצטרפות לגל ההכרות במדינה הפלסטינית נובעת מלחץ אמריקאי, ממשי וגם מדומיין, בתקופה רגישה במיוחד מבחינתן. רק ב־30 ביולי הסכימו שתי הממשלות עם וושינגטון על הפחתת מכסים לשיעור של 15% ועל השקעות נרחבות בארה"ב. עם זאת, נראה שהעמדה הנוכחית בשתי המדינות כלפי מדינה פלסטינית היא זמנית בלבד. נוכח הלחץ הבינלאומי ודעת הקהל הפנימית, ולאור הקו החדש שממשל טראמפ נוקט לגבי הסכסוך, סביר שגם טוקיו וגם סיאול יצטרפו בקרוב למעגל ההכרות.

פלסטינים שברחו מהעיר עזה חוסים באוהלים לחוף הים, היום צילום: Dawoud Abu Alkas/רויטרס

סימני שבירה של סינגפור?

מדינה אסיאתית נוספת שחשיבותה עולה היא **סינגפור**. העיר־מדינה הקטנה והמפותחת נחשבה לאורך שנים ידידה אמיצה של ישראל ולקוח חשוב של תעשיית הנשק שלה, אך גם בה ניכרים בזמן האחרון סימני שבירה. בתחילת המלחמה תמכה סינגפור בזכותה של ישראל להגנה עצמית, אך אחר כך הגבירה את ביקורתה על התגובה הצבאית "המוגזמת" ועל הפגיעה באזרחים חפים מפשע. סינגפור קראה בעקביות למתן סיוע הומניטרי, שחרור חטופים והפסקת ושמרה על גישה דיפלומטית מאוזנת של "ידידה לכולם, אויבת לאף אחד". ב־22 בספטמבר הדגיש השר האחראי על ענייני המוסלמים, מוחמד פאישל אבראהים, כי הכרה במדינה פלסטינית היא שאלה של מתי ולא אם. אבראהים הצהיר בפרלמנט הסינגפורי שארצו פועלת לקידום ההכרה, לצד הגברת הסיוע ההומניטרי לעזה ותמיכה ברשות הפלסטינית בהכנות למדינה עתידית, וציין שהקהילה המוסלמית־מלאית בסינגפור מושפעת במיוחד מהסכסוך.

בשלב זה נראה כי לא ירחק היום שבו ייוותרו באסיה שתי מדינות בלבד שאינן מכירות במדינה פלסטינית. הראשונה היא **טייוואן**, שלה קשרים ממושכים עם ישראל, תלות בארה"ב, וריחוק מסוים מהמסגרת הבינלאומית על לחציה. בדומה, גם למדינה השנייה, **מיאנמר**, יש קשרים מסועפים עם ישראל והיא שרויה בבידוד בינלאומי. יתרה מזו, מאז 2017 פעלו הממשלות במיאנמר נגד בני הרוהינגה, המיעוט המוסלמי במדינה, והואשמו בפשעי מלחמה בהקשר זה. על כן, הכרה במדינה פלסטינית עלולה לא רק להחזיר את העניין לכותרות אלא גם להצטייר כצעד צבוע.

פליטים רוהינגים שברחו ממיאנמר ליד מחוז קוקס בזאר בבנגלדש, בי-2017 צילום: Hannah McKay/רויטרס

במבט רחב, ניכר שמעבר למזרח התיכון אין מדינה אסיאתית בעלת משקל, גם לא אלו המוגדרות "ידידות" של ישראל, שאינה תומכת בפתרון שתי המדינות. קודם לכן היה אפשר להתעלם מעמדה זו, אבל כיום היא הולכת וצוברת חשיבות. מאז שנות ה-90 התרחבו קשריה של ישראל עם אסיה במידה ניכרת ונעשו חלק מרכזי בחיי היומיום שלה ובקיומה ארוך הטווח. בי-1990 ניהלה ישראל יחסים דיפלומטיים עם שבע מדינות אסיאתיות בלבד מחוץ למזרח התיכון, ואילו כיום יש לה קשרים עם 21 מהן. בזמן הזה התרחב היקף הייבוא מאסיה פי עשרה, והייצוא הביטחוני תפס מקום בולט. רשת הקשרים הענפה שטוותה ישראל מספקת לה מגוון רחב של הזדמנויות, ובהן שיתופי פעולה מדעיים, תרבותיים ותיירותיים.

אף על פי כן, מאז פרוץ המלחמה בעזה ראתה ישראל שחיקה ביחסיה עם אסיה, גם אם לעת עתה מדובר במגמה מוגבלת והפיכה. בשבועות האחרונים, כמו לאורך כל המלחמה, נותרה היבשת בשולי הסכסוך. לארה"ב תפקיד מרכזי בעמדה האסיאתית העכשווית, אם כי עדיין מוקדם להעריך את השפעות מדיניותה האגרסיבית והמתריסה של וושינגטון מאז תחילת הקדנציה השנייה של טראמפ. בהקשר המזרח התיכוני, סין מבקשת לאזן ולעיתים אף לערער את השפעתה של וושינגטון, יפן נוטה להתיישר עם הקו האמריקאי, ואילו הודו נוקטת עמדה אמביוולנטית בשל שיקולים פנימיים ואזוריים. עם זאת, אפשר להעריך כי בתום המלחמה יחזרו מדינות אסיה למלא תפקיד בולט יותר, בין השאר בתיווך בין הצדדים, בהובלת מאמצי שיקום ובקידום האינטגרציה הכלכלית באזור.

פרופ' רותם קובנר הוא מומחה לאסיה מאוניברסיטת חיפה